

Оригинални научни рад

Ђорђе Д. РАДОВАНОВИЋ*

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Филозофски факултет, Катедра за социологију

Филип М. ОБРАДОВИЋ**

Институт за српску културу Приштина – Лепосавић

ОД ИДЕЈЕ ДО ПРАКСЕ – БРИСЕЛСКИ СПОРАЗУМ И КОСОВСКО-МЕТОХИЈСКА СВАКОДНЕВИЦА***

Апстракт: Аутор се у раду бави анализом Бриселског споразума, као споразума који је (би) требао да доведе до нормализације односа Београда и Приштине. Анализом извештаја Владе Републике Србије, Канцеларије за Косово и Метохију и Канцеларије за координационе послове у преговарачким процесима са привременим институцијама самоуправе у Приштини, и постигнутих правно – обавезујућих споразума, констатује се фактичко стање живота грађана на Косову и Метохији. Организовано, смислено и плански изведено насиље, које се спроводи на територији Косова и Метохије над неалбанским становништвом, претежно над Србима, од потписивања правно обавезујућег споразума, показује одлучност институција у Приштини да смишљеном и перфидном антисрпском политиком, непосредно покажу да нема политичке воље за било каквом врстом компромисног решења косовског проблема.

Кључне речи: Бриселски споразум; Србија; „Косово“; Косово и Метохија; сукоби; организовано насиље.

Постмодерна је у кратком историјском залеђу најавила нове међународне статусе на светској политичкој сцени. Политизацијом међународних институција, укључујући и Међународни суд правде, чија се одлука поводом косовског проблема оцењеног као *йоседбан случај*, свела на гласање, „за и против“ неког новог поретка, односно неке нове сецесије, јесте још једна потврда да је неразлучива веза између политике и међународног права (Бартош),

* Истраживач–приправник, djordje.radovanovic@pr.ac.rs

** Истраживач–приправник, philipobradovich@gmail.com

*** Рад је написан у оквиру научноистраживачког рада НИО по Уговору склопљеним са Министарством просвете, науке и технолошког развоја број: 451-03-68/2020-14/200020 од 24. јануара 2020. године.

односно да до спровођења права долази само ако то жели политика (Словић 2011: 245). Тзв. Косово је *йоседан случај* сецесионистичког самоопредељења (уп. Шутовић 2007) за независношћу у оквиру међународног, правно признатог система држава нација, чија независност зависи од могућности лобирања (РТС, 2018.) и политичких притисака за признавање косовске државности.¹ Проблем произилази из новонастале ситуације у вези статуса Косова који се, између осталог свео на решавање у оквиру Бриселског пројекта Европске уније (ЕУ). Суспендујући питање Косова и Метохије са дневног реда Уједињених Нација (УН) на конвент ЕУ, инсталирањем европских институција и снага безбедности на просторима Косова; Европска унија се у међународној подељености између САД-а, које су за потпуну независност, и Русије која је за неки вид аутономије, пронашла као свејеврсни арбитар о коначном статусу „Косова“ (<http://www.vi.sanu.ac.rs/Izdanja/Kosovo/38AleksandarMitic.pdf>).

Разматрајући Бриселски споразум кроз призму српске савремене историје и дубине кризе у којој се последњих деценија наша српска нација, може се рећи да је Косово и Метохија за Западне *арбидијере* последњи *йоседан случај*, после бројних случајева разарања српске државности. У праву је Проф. Аврамовић када каже: „Срби (су) протерани из Хрватске и са Косова и Метохије, Срби су бомбардовани од НАТО пакта, Србима се суди у Хашком трибуналу, Србима се отима покрајина Косово и Метохија, Срби се дискриминишу у различитим облицима већ двадесет година“ (Аврамовић 2009: 18). Наведени догађаји, оцењени од Западних *арбидијара* као *йоседни случајеви*, неоспорно су ишли на уштрб будућности српског народа и српске нације. Питање Бриселског споразума а то значи питање Косова и Метохије, је важно због неколико различитих елемената. У први план се веома често прокламује решавање питања људских права, успостављање мира и регионалне сарадње, решавање међуетничких конфликта и решавање проблема институционалног паралелизма, чему је и намењен споразум, међутим, неретко се из департмана европских арбитра указује да је Србија кључни фактор мира и стабилности на Балкану, (*дакле, Србија је и кључни фактор несјабилности и сукоба*) чиме се непосредно српском народу намеће осећај кривице за било коју врсту сукоба на Косову и Метохији па и шире у региону. Психолошким демонизовањем Срба, Србији се пориче право на извориште националног идентитета а њен национални интерес претвара у национализам и шовинизам прве врсте. Сваки покушај полагања права на било шта српско што потиче са Косова и Метохије; историје, традиције, културе, православља, легитимише се као „србовање“, као величање и ширење српског национа, са претензијама да се заузме нешто што никада није било српско [Sic]. Физичко и пре свега *духовно*

1 Косово су до данас признале 102 државе (<http://www.kim.gov.rs/np102.php>), 95 државе то нису учиниле. (<http://www.kim.gov.rs/np101.php>)

кидање нити су које повезују српски национални дух са Косовом и Метохијом, значи кидане основног везивног ткива оличеног у синтези историје, традиције, вере и културе. Дакле, то значи одрећи се српских предака, обичаја, светосавског православља, и српске културе, све укупно, одрећи се српског националног идентитета. Како Косово и Метохија има непроцењив духовни значај за хомогенизацију српске нације, треба настојати, и поред свих притисака „да се српски народ одрекне прошлости“, за очувањем везивног ткива српства и Србије. То је и суштина великих речи академика Бећковића (Бећковић 2012) „Ако Косово није наше, зашто од нас траже да им га дамо? Ако је њихово, зашто га отимају? А ако већ могу да га отму, не знам зашто се толико устручавају?“ Зато Бриселски споразум у овом историјском тренутку представља одлучујући корак не само у решавању мултиетничких конфликта, већ и у решавању односно очувању српског националног бића.

КОСОВО И МЕТОХИЈА; ПИТАЊЕ ТЕРИТОРИЈЕ ИЛИ ПИТАЊЕ ЕНТЕЛЕХИЈЕ

Периоди националних препорода обележени етничким или грађанским елементима, или како се то литерарно означава, примордијални и конструктивни (Базић 2012:264), засновани на историјско - митским творевинама, представљају и данас један од главних конституента нација држава. Како указује Јовановић, у нашем случају изразита етничка обележја представљају извор сопственог идентитета који је најбоље исказан у народним предањима, културним и уметничким творевинама (2012: 19). Заснован на историјским чињеницама, уобличен и митологизован у српским народним песмама, а преношен кроз народно предање, „косовски мит“ је имао одлучујућу улогу у хомогенизацији српског народа. Прокламовањем Косовске битке (1389) као битке за „царство небеско“ са додатним елементима који подсећају на Христово жртвовање (Базић 2012), Косово и Метохија у свести српског народа представља колевку српске државности, „свету српску земљу“, „срце Србије“ речено модернијом језичком категоријом. Кидане везивног ткива, ствараног вековима између српског народа и „свете српске земље“ представља у очима Срба „издају“ и „чување срца из груди“ (Кустурица 2012).

Косово и Метохија као територијална и духовна прапостојбина српске нације, и данас не живи само у историографским списима и националној поезији косовског и покосовског циклуса; творевинама српске средњовековне државе и верско - културним задужбинама, уметничким споменицима Српске Православне Цркве, већ и у националном идентитету који представља окосницу Срба и Србије. Косовски мит је у настајању створио фиктивну границу у односу на друге етничке групе (албанску, турску), у односу на другу религију (Ислам), и између осталог, у односу на другу културу (језик, традицију, обичаје).

Оживотворен у националном бићу, косовски мит се преноси кроз српске светиње на просторима Косова и Метохије, кроз традицију и обичаје уткане у дух и обележја нације, закићене љиљанима и косовским божурима, који симболично позивају да се Срби врате јер без њих, како каже српска песма: „божури више не цветају.“ Уткана у свести српске нације, љубав према отаџбини „укључује свест о томе ко смо, одакле долазимо и куда идемо. Национална свест се „утемељује у осовинским вредностима (...) преноси се са једне на другу генерацију, трансформишући се у складу са променама социјално - политичких услова у одређеним историјским ситуацијама“ (Анђелковић 2014: 118). Између осталог, неспорно је да промене социјално - политичких услова у Србији, посебно када је у питању њена покрајина Косово и Метохија утичу на трансформацију српских територија па и српске свести. Нарушавање српског националног идентитета и интегритета одиграва се пред нашим очима већ дужи низ деценија у којима се трансформишу националне границе и национална свест Срба и Србије, а схватања о патриотизму су се услед тога, како указује Анђелковић значајно променила (2014: 119). Духовно и физичко раздвајање српске нације од свог изворишта се практично огледа у одстрањивању Србије са „вековних територија.“ На последњем удару званичника „међународне заједнице“, са изразитом улогом Немачке (Башчаревић 2016: 163), нашла се српска вековна територија, извориште српске националне државе. Зато Косово и Метохија представља територију и пре свега *енилелехију* са којом се зачала и са којом може да се угаси српска нација.

Сасећи једном народу темељне националне вредности оличене у борби за националну слободу, историју, религију, традицију и културу, дугорочно значи избрисати га из историјског, физичког и *духовног* постојања. Избрисати оно чиме се тај народ кроз историју пркосио и поносио, чиме се градио и постојао, чиме се борио и формирао као национално биће, значи избрисати му национални морал и националну свест.

КОСОВО И МЕТОХИЈА ПРЕ БРИСЕЛСКОГ СПОРАЗУМА

Након дугогодишњих конфронтација на Косову и Метохији завршених НАТО бомбардовањем, потписивањем кумановског споразума и доношењем резолуције СБ УН 1244, Косово и Метохија се налазило под администрацијом УН-а. Преношењем надлежности које су се тицале управне и законодавне ингеренције УН-а на УНМИК, касније на новоосноване институције самоуправе на Косову, означио је само најаву будуће косовске независности (уп. Словић 2011: 245). Од маја 2001. године УНМИК објављује Уставни оквир под којим се повећава преношење надлежности на привремене институције у Приштини. Нестабилност проузрокована сукобима на етничкој основи је дефинитивно тражила решење које би резултирало позитивним исходима

за обе стране. У то име СБ УН именује изасланика Мартија Ахтисарија 11. новембра 2005, за преговоре Приштине и Београда у Бечу, о децентрализацији власти у тзв. „косовски систем“. Преговори не дају позитивне резултате. Предлог Махтија Ахтисарија је оцењен као предлог који не уважава територијални интегритет и суверенитет РС, који крши начела међународног права (<https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/index.php?id=63899>), који је тако такав неприхватљив. У циљу праведнијег решења за обе стране српска Влада предлаже формирање српског и албанског ентитета на Косову и Метохији (<https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/index.php?id=43059>). Као одговор на једнострано проглашење „Републике Косова“, Србија, увиђајући нужну и преку потребу да заштити животе Срба, њихова права, слободу, грађанско достојанство, идентитет, интегритет, културу и имовину (<https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/?id=90142>), бар у оној мери у којој су наведене историјске околности то дозвољавале, доноси „Декларацију о оснивању Скупштине Заједнице општина покрајине Косово и Метохија“.

След политичких одлука који је неоспорно ишао у корист косовских Албанаца се недвосмислено наставио када је УМНИК (са резултатом од 250 хиљада протераних и 2000 несталих Срба) (Зечевић 2008) уступио место Еулексу (EU LEX)² 16. фебруара 2008. Након тога, уз политичку и организациону подршку ЕУ и САД-а, Косово једнострано проглашава независност 17. фебруара 2008. године, а четири године касније, у децембру 2012. истиче мандат међународног цивилног представника чиме се завршио међународни надзор, а Косово постало одговорно за своју власт. Од тог тренутка званично на Косову и Метохији паралелно постоје „два ентитета“, два система: већ постојеће српске општине са свим својим телима под управом РС и косовске институције на већинској територији Косова где су настањени Албанци. Политизација ставова Међународног суда правде о декларацији о независности Косова, где је изгласано да независност није прекршила међународно право, односом гласова 10:4 у корист Приштине, је додатно охрабрила косовске представнике. Изразити притисци који су стизали из Брисела и Вашингтона о неприхватљивости садржаја резолуције Србије, који се пре свега тичу „српске тврдолинијашке политике“ око интегритета на Косову, бивају „ревидирани“, чиме је упаљено зелено светло за ЕУ посредништво у дијалогу са Приштином (Новости, 17. 02. 2018.).

У научној јавности је констатовано да је 9. септембар 2010. године био одлучујућа вододелница када је у питању настојање да се води политика, и ЕУ и Косово (Антонић 2011). Преговори настављени под окриљем ЕУ, познати као технички преговори „Тахири - Стефановић“ резултирали су договором о „слободи кретања“, уступању кошија катастра и докумената о рођењу, смрти и браковима на Косову, узајамно признавање универзитетских диплома,

2 Мисија владавине права Европске уније на Косову.

као и заступљеност Приштине у регионалним организацијама и размену официра за везу. Београд је том приликом прихватио царинске марке које уводе царину Косова што је био један од елемената будуће косовске самосталности (Новаковић 2011), са резултатом инсталирања косовских царинских и полицијских служби на границама, с једне, и са друге стране, инсталирањем служби српске полиције. *Јулска криза* је обележена успротивљењем Срба са севера инсталирању косовске царине на прелазима Брњак и Јариње и довођењем албанских цариника, чија је контра акција била паљење ових прелаза у знак непризнавања „уоквирене државе Косово“. Супротстављајући се политици којој су били склони Срби јужно од Ибра, Срби са севера су на неки начин, одвојивши се од остатка Косова и Метохије, а ослањајући се географски и политички на Србију бојкотовали косовске институције (Павловић 2016: 166-167). Док је статус паралелних институција, који је јужно од Ибра постојао константно од 2010. године, на северу се промишљао неки модел аутономије (уп. Павловић 2020), под Уставом Србије (<https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/index.php?id=43059>)

КОСОВО И МЕТОХИЈА НАКОН БРИСЕЛСКОГ СПОРАЗУМА

Бриселски споразум, представљен као споразум „историјског помирења“, коначно је прокламовао решење „косовског чвора“ па према томе и крајње успостављање добросуседских односа и дугорочног мира на Балкану. Бриселски споразум је настао као принудни обавезујући споразум двеју страна под веома чврстим притисцима Немачке.³ Асоцијација српских општина⁴ добија извесну аутономију у оквиру косовског правно политичког оквира; Српско правосуђе се такође интегрише у систем Косова. Србија прихвата косовски печат и обавезују се СЕФТА споразумом; Слобода кретања је дозвољена преко „граничне/административне линије“ са привременим КС (Косово), и трајним регистарским ознакама РКС (Република Косово); Регионално представљање се одвија са додатном фуснотом у називу Косова, која другу страну усмерава да „назив не доводи у питање ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о проглашењу независности Косова. Коначно, уговором у Бриселу је покренуто и питање северног дела Косова и Метохије. Непотпуном интеграцијом у косовски поредак који је предвиђен планом имплементације, те одржавањем локалних косовских избора на северу Косова (<http://www.kim.gov.rs/p02.php>), у децембру 2013.

3 Примера ради, стране се обавезују на добросуседске односе пред камерама. Датум приступа: 08. 02. 2019. <https://www.blic.rs/vesti/politika/uslov-nemacke-za-datum-obavezivanje-na-dobrosusedske-odnose-pred-kamerama/6feh5dt>

4 Шире о Бриселском споразуму види: <http://www.kim.gov.rs/pregovaracki-proces.php>

године радници МУП-а Србије са севера, добили су обавештење о интеграцији (Павловић 2016: 183) чиме је Бриселски споразум добио први полет.

Међутим, на тренутак се треба вратити у међуетничку свакодневицу након потписивања „нормализације односа“ и у Извештајима Владе Републике Србије размотрити косовску свакодневност с друге стране. У првом Извештају о напретку у дијалогу Београда и Приштине Владе Републике Србије за 2014. годину наводи се да су:

„Октобра 2014. године, у Косову Пољу, на два локала у згради „ЈУ њрограма“, бачена су њри мољовњева кокѡела, и ѡо на ѡросѡорије у којима се окуљљају Срби. На фасади зграде исѡисане су ѡреѡеће ѡоруке „Срби су расисѡи“ и „Уди Србина“ (Први извештај Републике Србије, 2015:5). У Клини је каменовано седам кућа, повратника из истог места. Уследили су напади новембра месеца 2014. године у „селу Љевошта, Општина Пећ, обијено је 29 кућа. У селу Дрсник, Општина Клина, испаљена су два краћа рафала из ватреног оружја, у повратника (Србина, прим. аутора.), који је у том тренутку, обаљљао радове на њиви.“ „Октобра 2014. на помоћним објектима у оквиру манастирског имања у Високим дечанима, црвеном и црном бојом, исписани су графити „ISIS“ (исламске државе Ирака и Сирије), „Caliphate is coming“ (Калифат долази), „УЅК“ (ослободилачка војска Косова), „AKSh“ (Албанска национална армија), као и два графита на арапском језику. Током вршења увиђаја од стране косовске полиције, група Албанаца, са удаљености од око стотинак метара, узвикивала је „УЅК“ (Први извештај Републике Србије, 2015:5). Имајући у виду крхку ситуацију и после споразума, расељена лица којих је преко 200 000 са КиМ, немају никаквих гаранција да перципирају ситуацију као добросуседску. Више о „нормализацији односа“ можемо видети у Другом извештају о напретку дијалогу Београда и Приштине Владе Републике Србије за период април - октобар 2015. године. „Током маја у селу Пасјане,⁵ општина Гњилане, које је насељено српским становништвом, непозната лица ножем су напала З. Костића и С. Марковића наневши им убодне ране. У Клини је у истом периоду извршен напад на повратнички брачни пар Дабижљевић и Конић, као и Р. Магића, који су задобили лакше и теже телесне повреде.“ (Други извештај Републике Србије 2015: 5).

„Током августа у Шѡимљу су на беѡионском зиду крај ѡуѡа од сѡиране НН лица исѡисивани ѡрафитѡи на албанском језику, који у ѡреводу значе-. „Синови ѡендера, Заједница Срба, Иса Есад Паша, Заједница неће ѡроћи.“ Највећи ѡјединачни инцидент ѡреѡисѡован је ѡоком исѡиој месеца (јул месец, ѡрим..) у Ђаковици, ѡде је око 250 расељених лица са ѡодручја ѡе ѡиѡиѡине доѡуѡиовало ѡоводом ѡрославе ѡразника и славе манастира Усење Пресвете Бојородице. У близини манастира се ѡом ѡриликом окуѡила већа ѡруѡа лица албанске националности,

5 Село Пасјане припада општини Клокот а у правном оквиру Заједнице/Асоцијације српских општина.

који су уз нејријатске пароле покушали да сирече улазак расељених у манастирско двориште. Окуљени су се током пројекције сукобили са припадницима КФОР и КПС, бацајући петарде и црвену фарбу (симбол крви, прим. аутор) на полицију“ (Други извештај, Републике Србије 2015: 5). У истом документу се наводи да су непрекидни напади настављени су током 2015. године на православне светиње, у јулу је обијена црква Свете Петке у Дрснику (Клина), у августу оштећена новопостављена врата на капели у јужном делу Косовске Митровице, а у Бабљаку (Урошевац), након вишегодишњег скрнављења храма Свете Тројице покушано је поновно обијање. Између два извештаја Владе Србије, на Косову је примећено ангажовање косовских Албанаца у исламским организацијама. До тог времена је ангажовано око 300 људи на кризним жариштима Блиског истока (Трећи извештај Републике Србије 2016: 3), што је додатно пореметило односе двеју страна. Ангажовање у плаћеничким терористичким организацијама ISISA-а је вероватно проузроковано економским застојем и неуспелом демократизацијом институција. Имајући у виду да је животни стандард претежно низак, чак 45% популације Косова живи испод границе сиромаштва, а 15% се дефинише као сиромашно (Antonijević Priljeva, Veselić 2010). Као илустрација етничког екстремизма након „нормализације односа“ наводи се 40 етнички мотивисаних напада на Србе, дакле само у периоду од 1. октобра 2015. до априла 2016. године и то највећи број у повратничким насељима (Трећи извештај Републике Србије 2016: 3).

У наредном периоду, децембар 2015. - јануар 2016, и фебруар 2016. - март 2016. дешавао се низ тешких кривичних дела са нескривеним вандализмом национално екстремном омраженошћу албанске популације. Приказале смо само неке. У месту Гораждевац испалеено више пројектила на српске куће Петровића и Колашинца, напад на више киоска у току радног времена, након тога у истом месту пуцано је на споменик жртвама НАТО бомбардовања и деци српске националности убијене у терористичком напад у 13. 08. 2003. на реци Бисјерици. Споменик је порушен великим громадама камена. Након трећег уследио је извештај за април - октобар 2016. године. Политика застрашивања српске заједнице на Косову је сулудо настављена и средином 2016. иако је до тада Косово званично добило комплетну „државну машинерију“. Даљи брутални напади уследили су на „иуиу од села Преоце ка селу Лейина, у оиштини Приштина, окушана је ошмица малолетних девојчица, које су се враћале кући из локалне продавнице. Том приликом сувозач возила у којем су се налазили најадаци се кроз отворен прозор обрадио девојчицама на албанском језику и руком ударио једну од њих. Уилашене девојчице успеле су да побегну у оближње двориште (Четврти извештај Републике Србије 2016: 4). Затим „у Грачаници, у улици Милоша Обилића (...) извршен је напад на (малолетну девојчицу). Непознати извршиоци су девојчици која се враћала из школе задали више удараца у пределу леђа“. „У близини Ораховца насилно

је уклоњена и однета спомен плоча, коју су чланови Удружења новинара Србије поставили на месту где су припадници терористичке „ОВК“ 21. августа 1998. године отели новинаре Ђура Славуја и Ранка Перенића.“ (Исто: 5). Даљи, веома екстремни напади, се дешавају у септембру 2016. године: „Непознате особе су оскрнавиле и поломиле спомен плочу страдалим Србима у селу Сјаро Грацко, код Лиљана. Ради се о плочи на којој су исписана имена српских житељаца који су убијени на жетви јула 1999. године, као и именима жртва НАТО агресије. Поред поломљене спомен плоче страдалим Србима на школи је исписан графити на албанском „Хакмаррја“ (Освећа).“ Пети извештај Владе Републике Србије је такође карактеристичан по бројним нападима на Србе. Јануар 2017. године упамћен је по најсуровијем вандализму паљења икона у цркви у селу Горње Дреновце (К. Каменица), каменовању аутобуса српских исељеника и насилним протествовањем неколико стотина албанаца због прославања Бадњег дана у цркви Успења Пресвете Богородице (Пети извештај Владе Републике Србије 2016: 8). Антицивилизацијски инциденти на простору КиМ наставили су своју „традицију“ скрнављења цркава у Дрснику (Клина), селу Обод (Штрпце), а у селу Накараде (Косово Поље) општењени су православни споменици. Средином 2017. Године, у временском периоду од априла до октобра, извршен је такође велики број напада на Србе у јужној покрајини. Између осталог издвајамо неке чињенице наведене у Извештају: „У знак пројекта пројекта Срба у селу Љубожде у општини Исток (...) окупило се око 400 лица албанске националности, која су прозивала и презимену Србе повраћенике да се врате у централну Србију, јер имовина у селу више није њихова и оштетивала их да су рајни злочинци. Поједини демонстранти су покретили руке у пределу враћа вратили српским повраћеницима да ће их лишити живота.“ (Шести извештај Републике Србије 2017: 8).

У Урошевцу, ухапшен је један Србин од стране КП приликом враћања са порушене цркве Свете Богородице у Мушитуштима (Сува Река) и оптужен за „ратни злочин против цивилног становништва.“⁶ (Исто 2017:8). У октобру месецу: „На административном прелазу Јариње у општини Лейосавић припадници косовске полиције су на основу наредбе суда у Пећи прихватили лице српске националности женског пола. Она је провела два дана у прихвату у Приштини, а потом је пребачена у кућни прихват у Пећку Пајријаршију. Разлој лишавања слободе овог лица је лажна пријава њеној комисије албанске националности у селу Бејов Лукавац, општина Исток, којем је наведена одбила да пронађе 12 хектара имања у њеном власништву“ (Шести извештај Републике Србије 2017: 8).

6 Приметна је, после невероватно великог броја напада на Србе на КиМ, активност КП, која је показала своју оперативност и функционалност у спровођењу свог посла када су у питању Срби. Не треба много мудрости да се не запази то да су сва хапшења КП етнички мотивисана и да је КП само продужена рука терористичке државе.

КА ЗАКЉУЧИВАЊУ

Бриселски споразум, у дугогодишњем спровођењу, није успео да интегрише у пракси уговоре предвиђене нормализацијом односа. Албанци настоје да своју државност покажу демографском већином уз политику екстремног национал шовинизма, стварајући тако пројекат чисте етнице, Срби настоје да, уз повећавање броја држава које нису признале Косово, покажу легитимитет држава нација, подржавајући пројекат повратка српског народа на вековна огњишта. Но, уместо нормализације односа, на Косову и Метохијијеу порасту етничка мржња и нетрпељивост искључиво од стране већинске албанске заједнице. Континуирано насиље албанских екстремиста се само под Бриселским споразумом врши више од шест година, настојећи да демографски, културно, духовно и историјски избришу свако обележје Србије на овим просторима.

Дакле, смишљеном и перфидном антисрпском политиком српском народу се слаби национална свест уништавањем свега што је изворно српско. Организовано и планско насиље над Србима у току спровођења „нормализације односа“ на Косову, недвосмислено шаље поруку да за Србе нема места на својој вековној територији. Насиља и демонстрације косовских албанаца упућене Србима приликом верских обреда (Бадњег дана, Божића, Ускрса) на Косову и Метохији, уз благонаклоно посматрање међународне заједнице, беспоговорно упућује Србима поруку да нису добродошли на вековним огњиштима, изворишту српске историје, традиције и културе, чиме се губи осећај *енилехије* и припадности, не само српској територији (иако је и она важна), већ и православном духу и српској нацији. Зато је ово историјска во-доделница за српску нацију, одлука о начелу „бити или не бити“. Сасећи једном народу темељне националне вредности оличене у борби за националну слободу, историју, религију, традицију и културу, дугорочно значи избрисати га са историјског физичког и духовног постојања. Избрисати оно чиме је тај народ кроз историју пркосио и поносио, чимесе градио и постојао, чиме се борио и формирао као биће, значи избрисати му национални морал и националну свест. У том смислу, под нескривеним вишедеценијским притиском да се српска држава сведе на празан народ, народ без идеја, историјског мита и националних вредности, потребно је настојати са обнављањем српског националног бића оличеног у српском патриотизму, чији је циљ, створити организован отпор, *бране њаириоџизма* за већ устаљене насртаје да се српска нација сведе на празан народ.

ЛИТЕРАТУРА:

- Аврамовић 2009: Зоран Аврамовић, *Родомрси*, Београд: Институт за политичке студије.
 Анђелковић 2014: Петар Анђелковић, *Пасионирани њаириоџизам и/или (ЕУ) ројсџиво*, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.

- Антонић 2011: Слободан Антонић. Крај косовске политике. *Нова српска политичка мисао*. 04. 01. 2011. <http://www.nspm.rs/kolumne-slobodana-antonica/kraj-kosovske-politike.html?alphabet=I> [15. 01. 2020.]
- Базић, 2012: Јован Базић. Улога косовског мита у обликовању српског националног идентитета. *Српска политичка мисао*, св,4, 253-271.
- Башчаревић 2016: Иван Башчаревић. *Однос српске интелелигенције осамдесетих година двадесетог века према косовском митиу као тојосу националних интереса*. Докторски рад. Београд: Филозофски факултет.
- Јовановић 2012: Ђокица Јовановић. *Приладођавање, Србија и Модерна; од стирење до сумње*, Београд: Чигоја штампа.
- Митић 2012: Александар Митић. *Ушцај Европске уније на прејоворе о будућем стајтусу Косова*. <http://www.vi.sanu.ac.rs/Izdanja/Kosovo/38AleksandarMitic.pdf> [15. 01. 2020.]
- Младеновић, 2014: Никола Младеновић. Српска косовска политика - модел игре и мешовите стратегије. *Годишњак факултета политичких наука*, св, VIII, 41-58.
- Павловић 2016: Александар Павловић. *Свакодневни животиј сјановника северне Косовске Митровице*. Докторски рад. Београд: Филозофски факултет.
- Павловић, 2020 Александар Павловић. „Свакодневица Срба у северној Косовској Митровици у условима недефинисаној институционалној стајтусу“. *Баштина*, св. 51, 1-20.
- Словић, 2011 Срђан Словић. Међународне организације и успостављање мира и безбедности на Косову и Метохији. *Баштина*, св. 30, 233-248.
- Шутовић, 2007 Милојица Шутовић, Косово између историјског и етничког права демократије. *Баштина*, св, 22, 253-285.
- Шутовић 2013: Милојица Шутовић *Политика зајоченика, Косовско друштво: од предања до (ре) митологије*, Београд: Чигоја штампа.

ИЗВОРИ

- Први извештај - Република Србија Влада; Канцеларија за Косово и Метохију; *Извештај о најрејку у дијалогу Београда и Приштинине* (април, 2015. године). Доступно на: <http://www.kim.gov.rs/doc/Finalni%20Izvestaj%20KIM%20april%202015%20srp.pdf>
- Други извештај - Република Србија Влада; Канцеларија за Косово и Метохију и Канцеларија за координационе послове у преговарачком процесу са привременим институцијама самоуправе у Приштини; *Извештај о најрејку у дијалогу Београда и Приштинине* (април – октобар 2015. године). Доступно на: <http://www.kim.gov.rs/doc/pregovaracki-proces/Izvestaj%20o%20dijalogu%20oktobar%202015%20SRPSKI%20fin.pdf>
- Трећи извештај - Република Србија Влада; Канцеларија за Косово и Метохију и Канцеларија за координационе послове у преговарачком процесу са привременим институцијама самоуправе у Приштини; *Извештај о најрејку у дијалогу Београда и Приштинине* (април – октобар 2015. – април 2016. године). <http://www.kim.gov.rs/doc/pregovaracki-proces/1.1%20Izvestaj%20okt-mart%20%202016%20SR.pdf>
- Четврти извештај - Република Србија Влада; Канцеларија за Косово и Метохију и Канцеларија за координационе послове у преговарачком процесу са привременим институцијама самоуправе у Приштини; *Извештај о најрејку у дијалогу Београда и Приштинине* (април – октобар 2016. године). <http://www.kim.gov.rs/doc/1.1%20Izvestaj%20april-oktobar%202016%2018102016%20sr%20cir.pdf>

- Пети извештај - Република Србија Влада; Канцеларија за Косово и Метохију и Канцеларија за координационе послове у преговарачком процесу са привременим институцијама самоуправе у Приштини; *Извештај о најрејку у дијалогу Београда и Приштинине* (април – октобар 2016 – април 2017. године). <http://www.kim.gov.rs/doc/pregovaracki-proces/Izvestaj%20oktobar%20april%202017%20pdf.pdf>
- Шести извештај - Република Србија Влада; Канцеларија за Косово и Метохију и Канцеларија за координационе послове у преговарачком процесу са привременим институцијама самоуправе у Приштини; *Извештај о најрејку у дијалогу Београда и Приштинине* (април – октобар 2017. године). <http://www.kim.gov.rs/doc/pregovaracki-proces/Sestomesecni%20izvestaj%20o%20dijalogu%20dec%202018.pdf>
- Бећковић, 2012: Матија Бећковић. Косово је днк српског народа. *Информационик*, 13. октобар 2016.
- Бриселски споразум. Преузето са: <http://www.kim.gov.rs/pregovaracki-proces.php>
- Спасић, 2013: Тамара Спајић. Услов Немачке за датум. Обавезивање на добросуседске односе пред камерама. *Блиц*, 19. март 2013.
- Кустурица, 2012: Емир Кустурица Косовски мит и митологија Бреда Пита. *Познање*, 19. март 2012.
- Павловић, 2012: Ивица Павловић. Одлука МСП о Косову. *Пешчаник*, 29. Јул 2012.
- Новосици*, Измештање преговора са Приштином из УН под капом ЕУ. 18 фебруар 2008.
- Политичка платформа за разговоре са представницима ПИС самоуправе у Приштини. Преузето са: https://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/183066/politicka_platforma_kim2013_sug.pdf
- РТС, Приштинска делегација у Њујорку лобира за Признања и Интерпол. 25 септембар 2018.

Đorđe D. RADOVANOVIĆ

Filip M. OBRADOVIĆ

FROM CONCEPT TO IMPLEMENTATION – BRUSSELS AGREEMENT
AND EVERYDAY IN KOSOVO AND METOHİJA

SUMMARY

In this paper we are analyzing the idea of the Brussels agreement as a political idea which was supposed to normalize ethnic relations between Serbia and „Kosovo“, with everyday ethnic relations in the Kosovo and Metohija region. According to documents from „Republic of Serbia’s report on the progress in the Belgrade - Pristina dialogue“, there is visible contradiction for the reader where progress in the dialogue in Brussels resulted in regression in ethnic relations. On the account of numerous acts of violence by Albanian extremists to Serbian minority, such as house burning, rapeing, kidnapping women and children and tearing down religious and cultural monuments throughout the Brussels agreement, with benevolent watch international community and EU, comes the conclusion that the agreement is mildly said an insufficient solution for the Kosovo situation. Besides that, constant outbursts of violence explicitly on Serbian people, with elements of destroying Serbian nationality. Subsequently saying, this problem demands compromised solution with effective participation of the International community in finding a solution.

Key words: Brussels agreement; Serbia; “Kosovo”; Kosovo and Metohija; conflicts; organized violence.